

Rozvoj schopností a dovedností potřebných pro vstup do 1. třídy

Jana Buršová

- Přínos pro děti
- Přínos pro rodiče
- Přínos pro školu

Legislativa

- Předškolní příprava (§33 školského zákona)
- Organizace základního vzdělávání
- Přípravné třídy ZŠ
- Povinnost školní docházky

Základní pojmy

- Školní zralost
- Školní připravenost

Diagnostika dítěte v předškolním věku

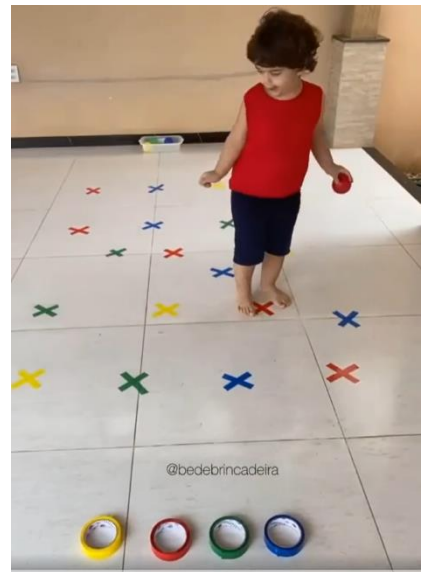
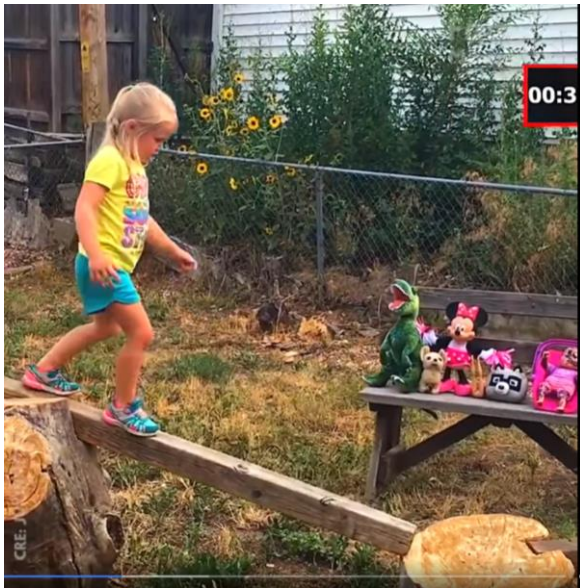
- Sledování a rozvoj oblastí:
  - Motorika, grafomotorika
  - Zrakové vnímání a paměť
  - Sluchové vnímání a paměť
  - Vnímání prostoru
  - Vnímání času
  - Základní matematické představy
  - Řeč (myšlení)
  - Sociální dovednosti
  - Sebeobsluha (samostatnost)
  - Hra
  - Koncentrace pozornosti
  - Lateralita

Kresba

- Přiměřenost věku a ostatním dětem
- Obsah kresby
- Provedení
- Pracovní návyky při kreslení

Motorika

Nedostatky v HM

- Projevy: nešikovnost, neobratnost a nekoordinovanost pohybů
- Narušená souhra celého těla

Motorika a potíže v učení

- Bolení ruky, křeče v ruce
- Neschopnost zmenšit písmo
- Kostrbaté, nestejně písmo
- Snížená rychlost psaní
- Pomalé pracovní tempo

Podpora HM

- Cvičení zaměřit na celkové pohyby, používání těla koordinovaně
  - Cvičení rukou a nohou (voda – uvolnění)
  - Vhodné plavání
  - Důležitá souhra pohybu zrak a myšlení – vizuomotorická koordinace (školka s míčem nebo se švihadlem) – házení, chytání míče, počítání, sledování změn, provádění různých pohybů, soustředění, paměť

<https://www.youtube.com/watch?v=rIPQylqAKCo>

<https://www.youtube.com/watch?v=rn8TaEh1LRE>

Křížové pohyby

Jemná motorika

- Nejlépe každodenní činnosti – sebeobsluha
- Výtvarné aktivity
- Aktivity v kuchyni

https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR1x7Z-HvD2yU_sejf_BVtT7q-CVeQtVhFv1gfVrKh0WhNGBoxYsLQ627yE&v=s6SoasIPZRk&feature=youtu.be

Potíže ve škole - Dyspraxie

Grafomotorika

- Nejen kreslení a obtahování pastelkami
- Prstové barva, křídly, válečky, široké štětce, houba – velký formát papíru
- Kreslení do různých materiálů (písek, mouka, strouhanka, kuskus...)
- Kreslení vstoje, vkleče, vsedě na zemi ...

Potíže ve škole – dysgrafie

Oromotorika

- Trénink – svaly obličeje, jazyka
  - Foukání do balonku, do papírových kuliček, brčkem do vody
  - Vyplazování jazyka, pohyby jazyka do tváře, nafukování tváří, olizování trů
  - Napodobování zvířat – frkání koně, vrčení psa....

Sluchové vnímání

- U sluchového vnímání a rozlišování je důležité CO slyší, jestli slyší ROZDÍLY v hláskách, slovech, zda správně rozumí smyslu slov

- Sluchové rozlišování
- Sluchová analýza a syntéza
- Sluchová paměť
- Vnímání rytmu

Potíže ve škole

- Nerozlišuje měkké a tvrdé slabiky (tatýnek, hodiny...)
- Zaměňuje tyto slabiky (botyčka/botička, tikadla/tykadla,...)
- Zaměňuje podobné hlásky (vítr fouká, vousy dědy Filipa (v x f), buben x duben,...)
- Obtížně se učí krátké básničky a rýmováčky
- Působí, že nerozumí, co říkáme
- Nepozná slova, zda se rýmují
- Nedaří se mu vytleskat slova po slabikách
- Nedaří se mu určit první slabiku ve slově
- U čtení pohádek vydrží krátce, nejeví o ně velký zájem
- Obtíže při opakování vět

Dysortografie – specifická porucha pravopisu – vzniká na podkladě poruchy fonemického sluchu

Rozvoj SV

- Měkké/tvrde – kostky (zapojení více smyslů)
- Básničky, hádanky, říkanky – vhodné pro nácvik

- Trénování rozpoznání rýmů, rytmů
- Procvičování prvních hlásek ve slově
- Zadávání jednoduchých pokynů k práci
- Sluchové pexeso, Lokalizace zvuků, vyhledávání zvuků
- První písmeno, prostřední, poslední hláska

Zrakové vnímání

schopnost rozlišovat zrakem detaily a odlišnosti předmětů (barvy, tvary, vzory...)

Potíže ve škole

- Záměna tvarů písmen, které se liší polohou (p, b, d), detailem (m/n, i/l, o/a, r/z, r/ř, r/s...)
- Záměna některých číslic (6/9), psaní číslic zrcadlově (3,5,6,9,)
- Obtížné zapamatování si tvarů písmen (velká psací písmena – Z, L, R, D, F, G)
- Pomalé zapamatování si tvarů písmen
- Obtíže s přepisem a opisem textu
- Pomalejší čtení, nepřesnosti, chybovost
- Potíže s porozuměním textu příběhu, zadáním instrukce
- V matematice obtížně rozumí zadání, v geometrii potíže při rýsování

Dyslexie

Rozvoj ZV

- Třídění předmětů podle jedné vlastnosti (podle barvy, podle tvaru, velikosti, ...)
- Podobnost předmětů – co tam nepatří (zelená pastelka, zelená kostka, žluté auto)
- Skládání obrázků, puzzle
- Hraní her (domino, lotto, kvarteto)
- Vyhledání stejných nebo odlišných obrázků
- Hledání předmětů podle instrukcí
- Dokreslování druhé poloviny obrázku
- Vyhledávání rozdílů na obrázku
- Nápodoba při výrobě drobných předmětů, ozdob,...
- Pohybové aktivity (sada několika pohybů)

Prostorové vnímání

schopnost orientovat se v prostoru kolem nás, chápat vztahy mezi jednotlivými předměty, mezi předměty a mezi námi

- Důležité pro rozvoj matematických schopností, porozumění vztahu mezi čísly, porozumění geometrii, při osvojování psaní a čtení
- PV důležité pro praktický život
- PV se dá zlepšovat procvičováním

Potíže ve škole

- PV potřebujeme pro orientaci v běžném životě, ale také pro zvládnutí učiva ve škole
- „podívejte se nahoru na předchozí stránku, vpravo dole vidíte 2 domečky,...“
- Text je tvořen písmeny uspořádanými do slov, vět, do odstavců pro lepší orientaci
- Úroveň PV do určité míry ovlivňuje i rozlišuje pozice a polohy samotných písmen ve slovech, čtení číslic v matematice, správné určování vztahů mezi čísly a matematické symboly
- Určování P/L – potíže i celou 1. třídu
- Potíže v PV –
  - potíže ve sportovních aktivitách
  - Při psaní – odhadnutí správné vzdálenosti mezi tužkou a papírem, tlak na tužku, velikost písmen, přiměřená velikost
  - Předmatematické /matematické dovednosti – napodobování a kreslení geometrických tvarů, tvoření vzorů...

Rozvoj PV

- Děti s obtížemi v oblasti PV mívají dobré sluchové vnímání a sluchovou paměť
- Nutné používat více smyslů (výklad, pomůcky, praktické zkoušení, pohyb)

- Házění míčků z různých materiálů do koše
- Opičí dráhy
- Otázky – „co je na stěně?, co je na židli?..)
- Tangramy
- Tvoření pravidelných řad

Vnímání času

- Důležitá dovednost
- Není žádný smyslový orgán
- vlastní zkušenosti
- „Kolikrát se ještě vyspím, až pojedeme k babičce?“ „Kdy budou prázdniny?“
- Spontánní přibližování času – podpora pochopení a porozumění času
  - Uvědomění si začátku a konce události
  - Sled událostí – logika
  - Příčina a následek – situace nejsou nahodilé

Potíže ve škole

- Hospodaření s časem, plánování činností, organizace vlastní práce, samostatnost = potíž při osvojování čtení, psaní počítání...
- Nedodržování pořádku a vynechávání písmen ve slově
- Namáhavé osvojování si řad informací – dny v týdnu, měsíce v roce, abeceda, násobilka, postupy v matematice
- Obtížné vyjmenování řad pozpátku
- Obtíže při poznávání postavení v řadě (číslo vlevo, vpravo, následující písmeno v abecedě)

- Obtíže při odhadování času na určité práce, potíže při organizování pracovních činností, problém při budování učební strategie

Rozvoj VČ

- Komunikace – podpora a rozvíjení vnímání času – pohádky, popisování, ukazování obrázků
- Říkadla
- Během dne popis činností + užití časových pojmů
- Kalendář, hodinky, přesýpací hodiny

Předmatematické představy

- Znalost matematiky nejen pro školu
- Předmatematické představy
- Základ logického myšlení a porozumění matematickým konceptům
- kladný vztah k matematice
- Základní kameny

Potíže v učení

- Chybí dostatečné porozumění číslu – porovnání
- Potíže s porovnáváním stejných symbolů
- Problém zapamatovat si jednoduché trasy
- Obtížně přiřazuje čísla ke skupinám předmětů
- Nepamatuje si tvary číslic a neví jejich správné názvy
- Obtížně rozeznává stejné vzory na obrázcích
- Vyhýbá se hrám s počítáním, určováním směru, jednoduché sčítání a odčítání
- Nerozlišuje pozice předmětů podle předložek
- Špatné odhadování vzdáleností

Dyskalkulie

Rozvoj PMD

- Třídění, řazení, porovnávání předmětů v domácnosti
- Multisenzoriální přístup
- Vlastní pomůcky
- Skládání geometrických obrazců
- Přiřazování číslic a teček, předmětů
- Dělit předměty na skupiny

Pozornost

Projevy nepozornosti

- Nevěnuje pozornost detailům
- Dělá bezmyšlenkovité chyby
- Nesoustředí se, když mu druhý něco říká
- Potíže vzpomenout na některé události
- Obtížně plní instrukce
- Obtížně si organizuje snadné věci a dokončuje započaté úkoly
- Často ztrácí hračky a drobnosti

Projevy hyperaktivity

- Neustálý neklid, ošívá se, nervózní netrpělivé chování
- Často se zvedá, mění místa v situacích, kdy je potřeba klidné chování
- Neustále pobíhá, přelézá různé překážky
- Neustále v akci, nedokáže relaxovat a odpočinout si
- Snadno se rozčílí, je vznětlivé

Projevy impulzivity

- Jedná bez přemýšlení, často se hádá, než by si něco rozmyslelo
- Má překotné dotazy, až by si doposlechlo otázku nebo instrukci
- Je netrpělivé, pokud mu někdo vysvětluje úkol déle
- Je nedočkavé, než na něj přijde řada
- Často přerušuje druhé
- Skáče druhým do konverzace, přerušuje hru
- Má obtíže zvládat své emoce (vztek, pláč)

Porucha pozornosti ADHD a ADD

Rozvoj pozornosti

- Strukturované učení
- Pravidelnost – místo, prostředí, čas, prostor, denní režim
- Jednoduchá, jasná pravidla – dodržování
- Časové vymezení činností
- Klidné místo a osobní prostor
- Řád ve věcech
- Sportovní/ zájmové vyžití
- Ocenění, následky
- Pozitivní motivace (vnější, vnitřní)
- Oddělení chování dítěte a samotného dítěte
- Nevystavovat spouštěčům nevhodného chování
- Pravidelná a zdravá strava
- Objetí

<https://www.youtube.com/watch?v=9-WDNeWd7s>

Sociální dovednosti

- Schopnost komunikovat s ostatními lidmi, rozumět emocím a vlastnímu jednání
- SD vyvíjí se neustále nejen během dětství, dospívání, dospělosti
- Celkové fungování ve společnosti

- Pro fungování ve školním kolektivu:
  - Komunikace a vzájemný dialog
  - Spolupráce
  - Řešení konfliktů
  - Sebedůvěra a sebevědomí
  - Sebekontrola
  - Zvědavost

Literatura

Bednářová J. Diagnostika dítěte předškolního věku. Computer press

Klenková J. Diagnostika předškoláka – správný vývoj řeči dítěte. MC Nakladatelství

Pospíšilová Z. a kol. Předškolák. Moje první úkoly. Nakladatelství Junior

Pospíšilová Z a kol. Velká kniha předškoláka. Nakladatelství Junior

Praktická příprava do školy. Nakladatelství Svojtka a spol

Šimonovy pracovní listy. Nakladatelství Portál

Těším se do školy. Nakladatelství Svojtka a spol.